

SAMENVATTING METHODEBOEK LOKAAL EIGENDOM EN PARTICIPATIE RES GRONINGEN

15 februari 2021

Het Klimaatakkoord bevat het streven van 50 % lokaal eigendom bij een grootschalig zonne- of windpark¹. Er zijn geen landelijke afspraken over de invulling van het streven naar lokaal eigendom, het Rijk laat het lokaal bevoegd gezag keuzes maken. Veel provincies en gemeenten maken beleid om daar uitvoering aan te geven. Het methodeboek bevat analyses van toegepaste methodes bij verschillende gemeentes binnen en buiten de regio.

In het methodeboek hanteren we de volgende definitie van lokaal eigendom:

Lokaal eigendom bij duurzame energieprojecten is het risicodragend (mede-) ontwikkelen en -exploiteren van die energieprojecten door lokale partijen, met het oogmerk de opbrengsten ervan ook weer lokaal in te zetten voor CO₂-reductie, lastenverlichting en leefbaarheid.

Deze definitie laat ruimte voor het toepassen van maatwerk. Bijvoorbeeld wat precies 'een lokale partij' is en hoe 'opbrengsten lokaal inzetten voor CO₂-reductie, lastenverlichting en leefbaarheid' uitgewerkt wordt.

Over de juridische afdwingbaarheid van financiële participatie is inmiddels veel geschreven. Veel van deze lessen zijn te vinden in de factsheet 'Bevoegdheden overheden bij procesparticipatie en financiële participatie'². Zo beschrijft de factsheet dat er grenzen zijn aan het beleid en het stellen van regels. Decentrale overheden (gemeenten en provincies) kunnen de wens voor financiële participatie stimuleren in projecten voor hernieuwbare energie, maar niet afdwingen. Het bevoegd gezag kan de initiatiefnemer niet verplichten om de omgeving financieel te laten participeren in de ontwikkeling of exploitatie van een energieproject. Enkel op vrijwillige basis kan de initiatiefnemer dit doen.

Deze samenvatting van het methodeboek laat zien hoe overheden lokaal eigendom kunnen stimuleren en vastleggen in projecten. De samenvatting start met de vraag: Waarom lokaal eigendom en participatie? Daarna volgt een introductie van de methodes die vervolgens worden vergeleken voor kleine initiatieven, zonneparken en windparken. Ter afsluiting bevat de samenvatting een korte verdieping in maatschappelijke tenders, een gebiedsfonds en het borgen van lokaal eigendom in projecten.

Hoofdstuk 1: Waarom lokaal eigendom en participatie?

Dit hoofdstuk benadrukt het belang om eerst te weten wat de motieven zijn om tot lokaal eigendom te komen en wat de beleidsdoelstellingen van de gemeente zijn. Zodra de doelen scherp zijn kan de geschikte vorm en methode worden geselecteerd.

Lokaal eigendom en participatie zijn begrippen die sterk aan elkaar verbonden zijn. Het betekent echter niet hetzelfde. De participatiewaaiër behorend bij het Klimaatakkoord geeft het onderscheid duidelijk weer (zie afbeelding 1.1).

¹ Groter dan 15kW, niet-gebouw gebonden.

² <https://www.regionale-energiestrategie.nl/bibliotheek/participatie+volksvertegenwoordigers/b+participatie/1786652.aspx>.

Afbeelding 0.1 Participatiewaaier naar voorbeeld van de bijlage bij het klimaatakkoord¹

Het methodeboek gaat in op methoden voor mede-eigenaarschap en omgevingsfonds (in combinatie met procesparticipatie). Een bestuur van een gemeente of provincie moet nagaan welke ambities ze wil dienen met de energietransitie en welke rol lokaal eigendom en participatie daarbij spelen. Lokaal eigendom kan voortkomen uit diverse motieven. De motieven, ofwel de waaromvraag, zijn bepalend voor de invulling van lokaal eigendom. Een vaak voorkomend motief is het **vergroten van draagvlak en acceptatie door** mensen eigenaarschap en zeggenschap te geven over zowel proces als projectresultaat. Naast het vergroten van draagvlak en acceptatie, zijn verschillende motieven denkbaar en in de praktijk gebruikt:

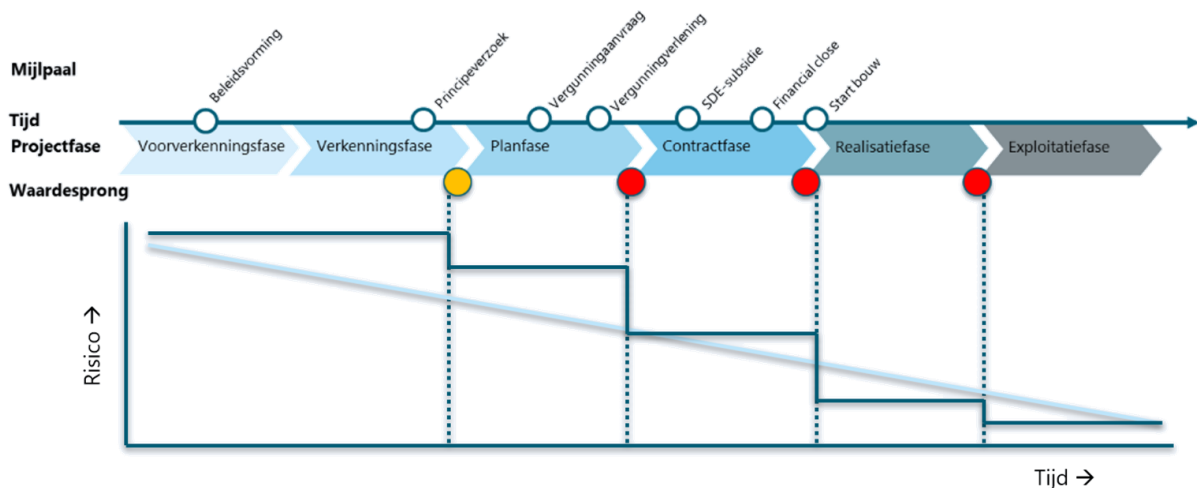
- 1 verdeling van lusten en lasten: denk hierbij aan het compenseren van de ervaren overlast of landschapsaantasting van energieprojecten in de directe omgeving van inwoners;
- 2 versterken van de lokale economie en bedrijvigheid: denk hierbij aan het inzetten van lokale bedrijven en het creëren van werkgelegenheid, of het verduurzamen van de lokale industrie;
- 3 verlagen van energiekosten: energiekosten zijn een belangrijke factor in de maandlasten, vooral van huishoudens met een smalle portemonnee. Het verlagen van energierekeningen kan bijdragen aan de bestedingsruimte van deze huishoudens, waarmee draagvlak voor verduurzaming vergroot kan worden;
- 4 verder aanjagen van duurzame projecten: grote energieprojecten kunnen als vliegwiel voor verdere verduurzaming zorgen als de opbrengsten weer worden geherinvesteerd in nieuwe projecten van energiebesparing en verduurzaming;
- 5 vergroten van de leefbaarheid: de opbrengsten van energieprojecten kunnen ook gestoken worden in voorzieningen voor de buurt of het dorp. Sommige energiecoöperaties ontwikkelen zich verder tot dorpscoöperaties die bijvoorbeeld ook taxivervoer, een eigen lokale supermarkt of buurtthulpprojecten organiseren.

Hoofdstuk 2: Methodes en kenmerken daarvan

Hoofdstuk 2 is opgebouwd aan de hand van een tijdlijn die vergelijkbaar is aan het proces dat ieder duurzame energieproject doorloopt. De tijdlijn is een fictieve casus van een wind- of zonnepark. Wind- en zonneparken volgen vergelijkbare stappen. Zonneparken doen dat in de regel alleen sneller dan windparken.

Er zijn verschillende waardesprongen te onderscheiden in de tijdlijn. Een waardesprong betekent risico's verlagen. Iedere stap minder risico's is geld waard. Waarom is dit belangrijk? Veel ontwikkelaars in Nederland zijn verkopers. Zij doorlopen alleen de eerste drie/vier stappen van de tijdlijn en verkopen vervolgens het park. Door te stimuleren dat de lokale partij toetreedt vóór de eerste grote waardesprong, wordt lokaal eigendom geborgd voordat het park is doorverkocht.

¹ <https://www.klimaatakkoord.nl/documenten/publicaties/2019/11/18/participatiewaaier>.

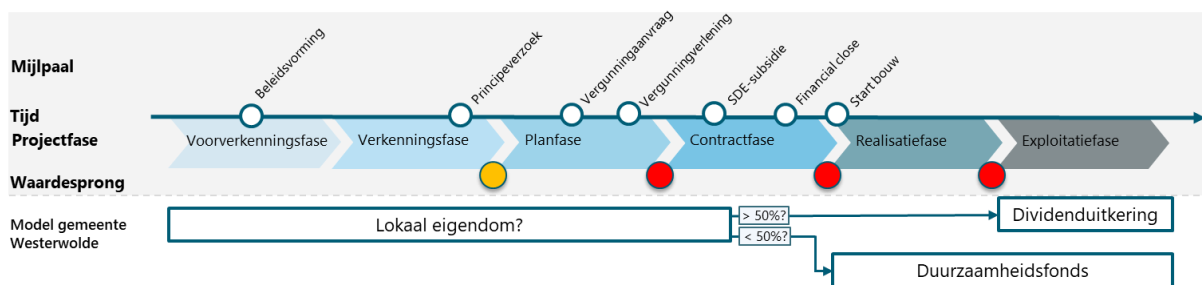
De beschouwde methodes hebben ieder een eigen wijze waarop lokaal eigendom wordt geborgd in de tijdlijn. Dit hoofdstuk onderscheidt vijf methodes:

- 1 Methode gemeente Westerwolde;
- 2 Methode gemeente Groningen;
- 3 Methode gemeente Midden-Groningen;
- 4 Methode Windplatform;
- 5 Methode gemeente Emmen.

De methodes zijn onderstaand samengevat. Het methodeboek bevat meer details in de tijdlijn en de toelichting bij iedere methode

Methode gemeente Westerwolde

Methode gemeente Westerwolde stelt een harde eis aan 50 % lokaal eigendom in de vorm van de toetreding van een lokale partij. Als dit gehaald wordt, landt de winstdeling direct bij de deelnemers. Wordt de 50 % lokaal eigendom niet gehaald, dan is er een verplichte afdracht in een duurzaamheidsfonds¹. De leidraad van de gemeente geeft rekenvoorbeelden met hoogtes van afdracht in het fonds².

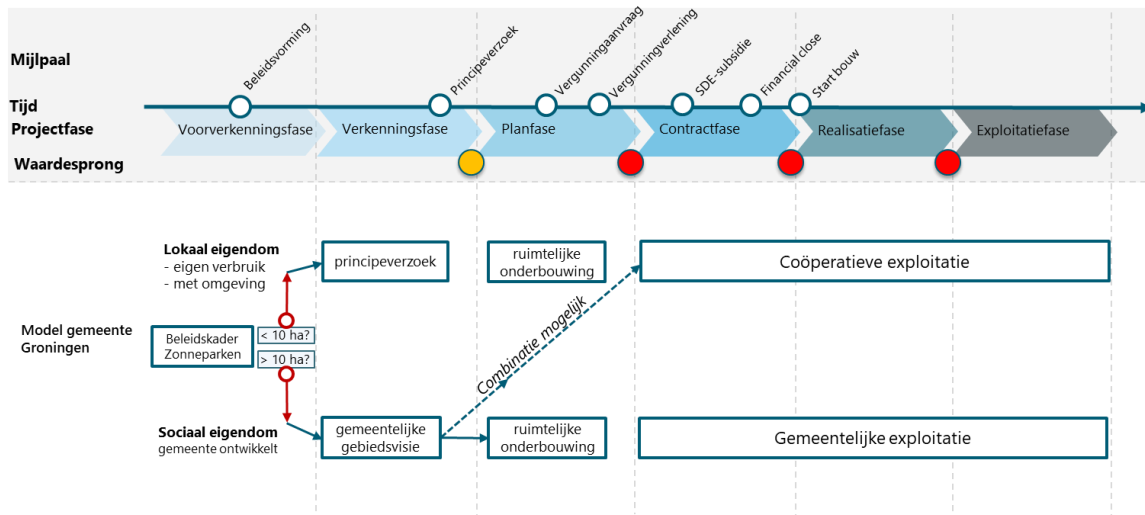
Methode gemeente Groningen

De motieven voor lokaal eigendom in de gemeente Groningen zijn er op gericht alle inwoners van de gemeente mee te laten profiteren van de lusten van de energietransitie. Daarbij is het streven om maximaal rendement te halen uit eigen ontwikkelingen op eigen gronden, en deze middelen in te zetten om de energietransitie verder te versnellen. Methode gemeente Groningen heeft daarom de voorkeur voor Sociaal eigendom middels een gemeentebreed fonds³. Bij kleine initiatieven wordt ingezet op lokaal eigendom via een coöperatieve exploitatie, terwijl de gemeente exploiteert bij grote initiatieven.

¹ Dit fonds is nog in ontwikkeling. De vormgeving, kaders, voorwaarden en reikwijdte van het fonds worden dit jaar nog nader uitgewerkt.

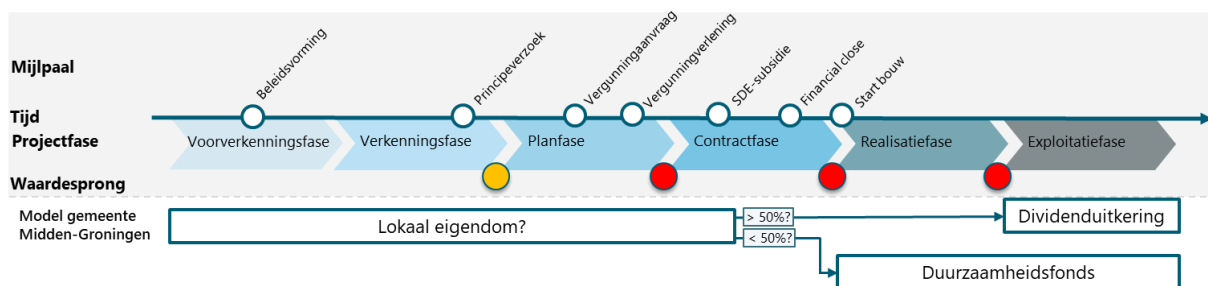
² 40% lokaal eigendom betekent 20% van de doelstelling niet behaald en een bijdrage van 20% in het fonds. Zie: <https://www.westerwolde.nl/file/9864/download>.

³ Deze methode ligt nog voor ter besluitvorming bij de gemeenteraad Groningen in het voorjaar van 2021.

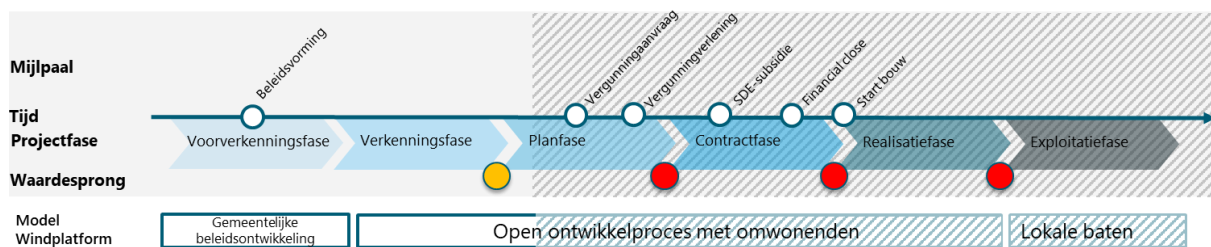
Methode gemeente Midden-Groningen

Methode gemeente Midden-Groningen lijkt op methode gemeente Westerwolde. Het verschil zit in de sturing op 50% lokaal eigendom. De gemeente Midden-Groningen stelt zich flexibel op als blijkt dat een minder groot deel met lokale participatie tot stand kan komen. Als lokaal eigendom niet haalbaar blijkt wordt een bijdrage in een gebiedsfonds gevraagd. Bij Westerwolde is iedere afname lokaal eigendom gekoppeld aan een toename van afdracht in het gebiedsfonds. De gemeente Midden-Groningen hanteert (nog) geen reksleutel voor de verhouding tussen lokaal eigendom en de afdracht in een gebiedsfonds. Aan de inrichting en uitvoering van financiële participatie (inclusief het fonds) wordt momenteel nog gewerkt. Omdat de uitwerking van het beleid in Midden-Groningen nog in ontwikkeling is, zijn de kenmerken gelijk beschouwd.

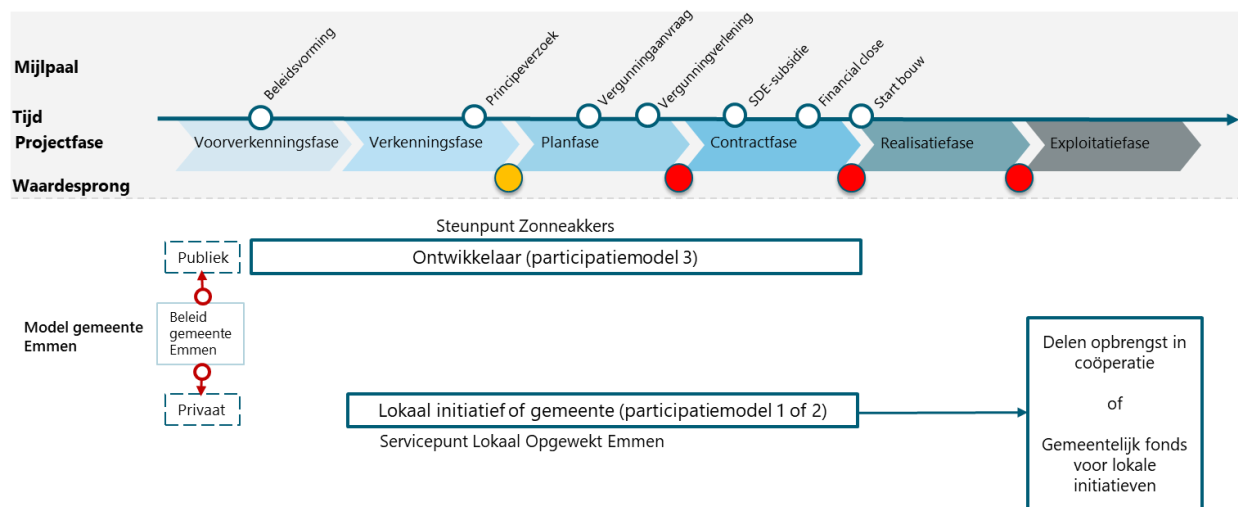
Methode Windplatform

Het Windplatform is een samenwerking tussen Grunneger Power, NMF Groningen en gemeente Groningen. In model Windplatform staat de directe omgeving centraal. De uitkomst is niet op voorhand vastgesteld omdat dit afhangt van de loop van het proces. Het Model Windplatform wordt nu toegepast bij de nog lopende windverkenning in de gemeente Groningen. Omdat dit proces nog loopt, kan alleen gesproken worden over de uitkomsten tot dusver (tot de planfase). Daarbij is nog geen besluit genomen over de verdeling van de lusten.

Methode gemeente Emmen

Methode gemeente Emmen zet in op een deel lokaal eigendom bij zonneparken die door particuliere of commerciële ontwikkelaars worden opgezet. Deze methode wordt in Emmen ingezet bij grote en kleine zonneparken, en kan in beginsel ook worden ingezet voor windparken. De gemeente Emmen voorziet zelf geen nieuwe windparken op haar grondgebied.

Hoofdstuk 3,4 en 5: Toepassing en vergelijking van modellen

In de hoofdstukken 3, 4 en 5 worden de vijf modellen van participatiemethodes vergeleken op inhoudelijk sterke punten in verschillende ontwikkelsituaties: kleine initiatieven (hoofdstuk 3), grote zonprojecten (hoofdstuk 4) en grote windprojecten (hoofdstuk 5). De vergelijking van de verschillende modellen bestaat uit twee delen:

- 1 vergelijking op uitvoerbaarheid en borging van de methode, met:
 - borging methode;
 - praktische uitvoerbaarheid;
- 2 vergelijking op het behalen van de doelstellingen, met:
 - financiële baten voor de lokale partij (en);
 - mate van betrokkenheid van de lokale omgeving.

Op deze manier maken we een vergelijking tussen de verschillende modellen en laten we zien welk model in welke situatie toegepast kan worden, wat de sterke punten van een model zijn en wat aandachtspunten zijn.

Alle methodes in dit boek zijn de topselectie van Nederland en de regio. Het gaat bij de vergelijking dus niet om hoe goed een methode scoort, of dat die beter is dan de andere. De kenmerken helpen de lezer een methode te kiezen die het beste bij de betreffende gemeente of project past.

Methodes vergeleken voor kleinschalige initiatieven

In Nederland bestaat veel discussie over wat een 'klein initiatief' is. Dit is namelijk afhankelijk van de lokale context. Daarom is het aan gemeenten om te definiëren wat een 'klein initiatief' is. Dit methodeboek hanteert om deze reden geen definitie van een klein initiatief. In algemene zin participeren bewoners, lokale bedrijven, een gemeente of bijvoorbeeld een voetbalvereniging in een klein initiatief. Dit zijn bijzonder waardevolle initiatieven voor draagvlak voor de energietransitie. De initiatieven zijn namelijk van en voor de buurt, en kennen daarmee normaal gesproken een grote mate van acceptatie. Van participatiemethodes vraagt het echter iets heel anders dan grootschalige initiatieven.

De vergelijking voor kleinschalige initiatieven van de participatiemethodes zijn hieronder samengevat:

- het model [gemeente Groningen](#) en model [Midden-Groningen](#) zijn de enige methoden die duidelijk onderscheid maken tussen grootschalig en kleinschalige parken. Gemeente Groningen hanteert: < 10 ha en > 10 ha zonneprojecten en anderzijds kleinschalige (tot 15 m ashoogte) en grootschalige windenergie. Gemeente Midden-Groningen hanteert 2-5 ha als kleinschalig en > 5 ha als grootschalig;

- kenmerkend voor een klein initiatief is dat het vaak een bewonersinitiatief met lokale participanten betreft en relatief minder winst gerealiseerd wordt. Dat betekent dat het vullen van een gebiedsfonds als plan B niet of nauwelijks haalbaar is, of maar in erg beperkte mate baten voor de omgeving genereert. De terugvaloptie van een gebiedsfonds is daarmee per saldo minder aantrekkelijk;
- minimaal 50 % lokaal eigendom is de meest effectieve methode voor lokale baten. De energievoorziening is vaak het vehikel waarmee bewoners een klein zonnepark of kleine windmolen (maximaal 15 m ashoogte) kunnen ontwikkelen, financieren en beheren en zo 100 % eigenaar zijn van het initiatief;
- het model van de [gemeente Emmen](#) is goed toepasbaar op kleine zonprojecten. Het model is eenvoudig te borgen door de inzet van een model-samenwerkingsovereenkomst. Praktisch is het goed uitvoerbaar omdat de gemeente ondersteuning biedt met haar Servicepunt en transparante voorwaarden;

Methodes vergeleken voor grootschalige zonneparken

De vergelijking voor grote zonneparken van de vergeleken participatiemethodes zijn als volgt samengevat:

- het model van de [gemeenten Westerwolde](#) en [Midden-Groningen](#) biedt de beste praktische uitvoerbaarheid voor zonneparken. Deze methode biedt duidelijke maatwerkmethodes die initiatiefnemers praktische handvatten geeft. De maatwerkprocedure dwingt lokale baten af. Bovendien is het duidelijk voor initiatiefnemers wanneer zij afspraken vast moeten leggen over participatie in de vergunningprocedure en daarvoor in het principeverzoek;
- het model [gemeente Groningen](#) levert de meeste lokale baten op. Het model dwingt 100% sociaal eigendom af. De praktische uitvoerbaarheid is echter sterk afhankelijk van het bezit van gemeentegrond. Dit vraagt om de juiste resources binnen de gemeente om dit te organiseren. De juridische haalbaarheid wordt vergemakkelijkt door gemeentegronden aan te wijzen voor zoekgebieden;
- het model [gemeente Emmen](#) scoort goed op de financiële baten. Dit model ondersteunt de lokale initiatieven middels een Servicepunt, wat in de praktijk betekent dat de gemeente de ontwikkeling van de grotere initiatieven deels op zich neemt. De opbrengsten hiervan worden ondergebracht in een fonds, waarvan het grootste deel van de revenuen terugvloeien naar de gemeenschap. Een deel van de revenuen wordt ingezet om de ontwikkelkosten te dekken.

Methodes vergeleken voor windparken

De vergelijkingen voor windparken van de vergeleken participatiemethodes zijn als volgt samengevat:

- de modellen van de [gemeenten Westerwolde](#) en [Midden-Groningen](#) bieden de beste praktische uitvoerbaarheid voor windprojecten. Deze methodes bieden duidelijke maatwerkmethodes die initiatiefnemers praktische handvatten geven. De maatwerkprocedure dwingt lokale baten af. Bovendien is het duidelijk voor initiatiefnemers wanneer zij afspraken vast moeten leggen over participatie in de vergunningprocedure;
- het model [Windplatform](#) is een sterke procesaanpak. Het open planproces zorgt voor een helder proces, waarbij de lokaal omwonenden zelf inspraak hebben in de mate waarin zij eigenaar willen zijn, zeggenschap willen hebben of anders financieel willen participeren. Het doel is om een gedragen ontwikkeling te krijgen. Waarbij het definitieve besluit over mate van zeggenschap en financiële betrokkenheid vanuit de omgeving nog gemaakt moet worden;
- het model [gemeente Groningen](#) is uitsluitend bedoeld voor zonne-energie. Theoretisch leent een soortgelijk model zich prima voor windparken. Gezien het model daarvoor echter nog niet is toegepast zijn in dit methodeboek geen kenmerken opgenomen voor het model gemeente Groningen bij windparken. De gemeente Groningen is wel voornemens de systematiek van sociaal eigendom toe te passen bij windparken. Dit proces wordt echter verkend middels het Windplatform;
- het model [gemeente Emmen](#) levert lokaal veel financiële baten lokaal. De lokale partijen (met steun van de gemeente) of de gemeente zelf, ontwikkelen met een eigen ontwikkelbedrijf een deel van het project. Een groot deel van de revenuen komt direct ten goede aan de omgeving of landt in het energiefonds.

Hoofdstuk 6: Verdieping

Hoofdstuk 6 bevat meer verdieping in het onderwerp 'lokaal eigendom en participatie'. In deze samenvatting staan drie verdiepingsthema's:

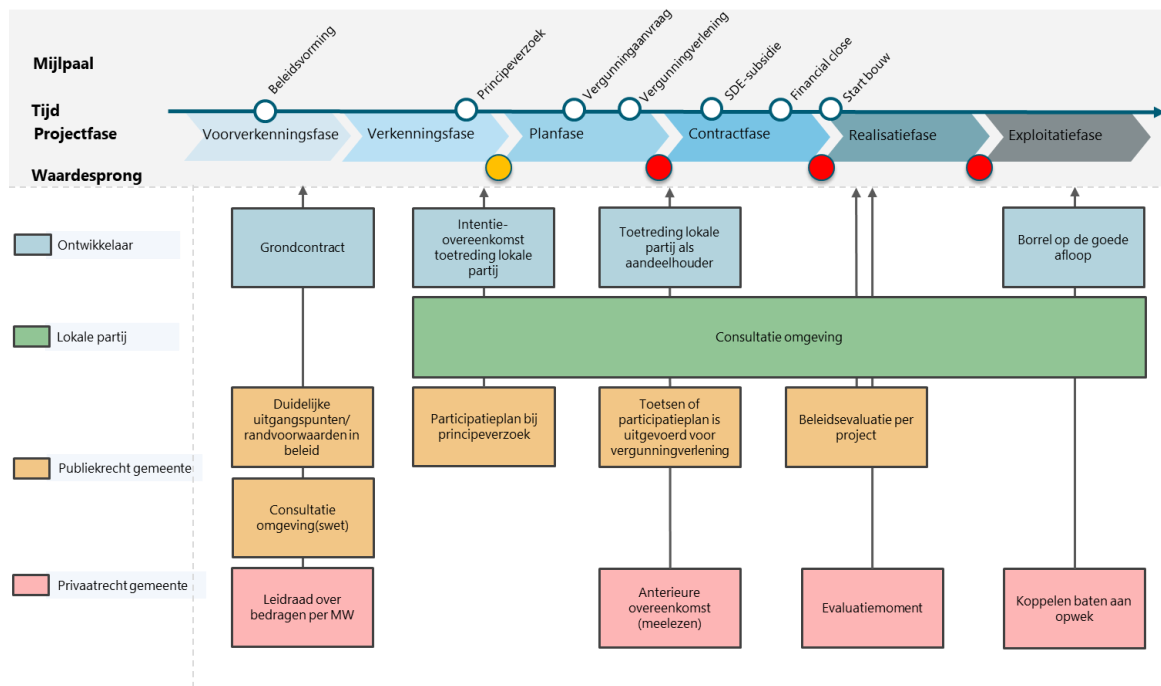
- 1 Borging lokaal eigendom;
- 2 Maatschappelijke tender;

3 Gebiedsfonds.

Borging lokaal eigendom

Voor het borgen van lokaal eigendom geldt: hoe eerder hoe beter! Dat heeft te maken met de waardesprongen die in een project zitten (zie hoofdstuk 1). We horen vaak praktische bezwaren waarom het niet gelukt is dat eerder te organiseren. Daar gaat deze paragraaf niet op in¹. Voor het gelijkwaardig betrekken van een lokale partij werkt het optimaal als deze vanaf het begin in een gezamenlijk project-B.V. deelneemt met een ontwikkelaar. Afspraken en keuzes worden voorgelegd aan de aandeelhouders. Zo worden gezamenlijke keuzes gemaakt door de initiatiefnemers. Dat gebeurt lang niet altijd. Wat kunnen gemeenten, lokale partijen en ontwikkelaars doen? Het onderstaande schema is een samenvatting van alle projectstappen en praktische afspraken die kunnen worden gemaakt.

Afbeelding 0.2 Tijdlijn met publiekrechtelijke en privaatrechtelijke afspraken die te maken zijn per fase

Gebiedsfonds

Hoewel een gebiedsfonds niet afdwingbaar is², staan in het methodeboek methodes die in de praktijk werken. De methode Westerwolde heeft het tot een praktijk geleid waarin initiatiefnemers kiezen voor het goed invullen van de participatie in een vroeg stadium van een project. Waarbij op enig moment 50% lokaal niet haalbaar blijkt en een bedrag per MW per jaar wordt afgedragen. Deze samenvatting bevat:

- voor- en nadelen van het toepassen van een gebiedsfonds;
- praktische tips voor de uitvoering en inrichting van een gebiedsfonds.

We geven een kort overzicht van voor- en nadelen van een gebiedsfonds. De voordelen:

- **Lokale baten zonder dat risicodragend investeren nodig is.** Een initiatiefnemer stort geld in een gebiedsfonds. Dat kan vooraf ingelegd worden maar vaker wordt dit jaarlijks gedaan voor een vast bedrag per opgewekte stroom. Dat betekent dat er baten vrijkomen voor de omgeving zonder dat bewoners of bedrijven vooraf geld in hoeven te leggen.

¹ Een ontwikkelaar kan een ontwikkelfee in rekening brengen bij de lokale partij als ze later instappen. Dus hoe sneller hoe beter.

² <https://www.regionale-energiestrategie.nl/bibliotheek/participatie+volksvertegenwoordigers/b+participatie/1786652.aspx>.

- **Veel gemeenten hebben ervaring met gebiedsfonds:** veel gemeenten hebben al kennis van gebiedsfonds vanuit andere beleidsterreinen bijvoorbeeld woningbouw of snelwegontwikkelingen. Door die ervaring kunnen gemeenten eenvoudiger en beter vorm geven aan een gebiedsfonds.
- **Afdracht kan vroeg in een project concreet vastgelegd worden.** Door in de fase van een principeverzoek een ontwikkelaar te vragen of zij akkoord gaan met een afdracht is er uitzicht op lokale baten. Dit in tegenstelling tot lokaal eigendom. Daarbij is vaak vroeg in het project alleen nog maar de wens tot toetreden duidelijk.

De nadelen zijn:

- **Haalbaarheid van de afdracht is sterk afhankelijk van de opbrengsten per project.** Een gebiedsfonds is alleen mogelijk als projecten voldoende marge hebben. Als project moet je immers ook een lening terugbetalen aan de bank en rendement uitkeren naar de aandeelhouders. De SDE++ subsidie voorziet in het dekken van een onrendabele top. Dat in veel projecten momenteel voldoende marge is, is dus meer een luxe dan de standaard;
- **Baten leiden niet zondermeer tot lusten voor lokale partijen.** Gebiedsfonds leiden niet altijd tot de vooraf geschetste lusten (in het kader van 'balans tussen lusten en lasten'). De inrichting van een gebiedsfonds kan daar bij helpen. Dat illustreren we met een voorbeeld. Stel u bent een bewoner bij een zonnepark. Dat zonnepark ligt (goed ingepast) op 100 m van uw woning. Daarbij wordt tijdens de vergunningverlening een gebiedsfonds beloofd. Steeds wordt het beeld geschetst dat u aanspraak kan maken op dit fonds. Bij de uitvoering blijkt dat:
 - het lastig is om het geld aan eigen wensen/lusten te besteden, zonder dat eerst overeenstemming met de buurt is bereikt;
 - de voor de hand liggende opties zoals de speeltuin en het wandelpad niet echt 'lusten' zijn voor u. Bijvoorbeeld: u heeft geen kinderen en genoot van het uitzicht over de velden achter uw huis. Maar een uitkijktoren ziet de rest van de buurt niet zitten;
 - (te) weinig omwonenden proberen aanspraak te maken op de gelden;
 - onze tip: door vooraf het fonds goed te labelen en daarvoor ook tijdens het project ook inspraak op te laten plaatsvinden voorkomt u gebrek aan lusten achteraf.

Een paar praktische tips in de uitvoering van een gebiedsfonds:

- Denk alvast na over de volgende vragen:
 - aanvragers: Wie mag er aanspraak maken op de gelden uit het fonds?
 - budgetten: Waar mag het geld aan worden besteed?
 - voorwaarden: Welke voorwaarden gelden er voor een aanvraag?
 - besluitvorming: Hoe kan over de ingediende aanvragen worden besloten? en;
 - juridische inbedding: hoe kan een gebiedsfonds goed worden vastgelegd?
- Koppel baten aan de beleidsdoelen;
- Zorg voor een onderbouwingformat per aanvraag voor gelden uit het gebiedsfonds;
- Creëer transparante voorwaarden;
- Organiseer besluitvorming waar mogelijk lokaal;
- Kies of u als gemeente zelf een gebiedsfonds opricht of dat laat doen door een onafhankelijke organisatie.

Maatschappelijke Tenders

Diverse Nederlandse gemeenten passen een maatschappelijke tender toe om initiatieven te selecteren. De gemeenten Wijchen, Druten en Oude IJsselstreek zijn hier voorbeelden van. De term 'maatschappelijke tender' wordt vaak gebruikt, maar laat ruimte voor een interpretatie van de werkwijze. Een maatschappelijke tender is niets meer dan het opstellen van een aantal selectiecriteria voor principeverzoeken¹. De gemeente beoordeelt de principeverzoeken op deze criteria, waarna enkel de winnende inschrijving(en) doorgaan voor planologische medewerking en vergunningaanvraag. Hiermee is een gemeente afhankelijk van wat de initiatiefnemers te bieden hebben. Een initiatief dat de maatschappelijke tender 'wint', hoeft namelijk niet

¹ Een andere invulling komt voor bij hebben gemeenten met eigen gronden. De gemeente voert dan echt een tender uit op de gronden aan ontwikkelaars. Gezien daar verwarrend genoeg niet vaak naar wordt verwezen als zijnde een maatschappelijke tender behandelen we die apart (zie hoofdstuk 6).

altijd datgene te bieden waar de gemeente naar streeft. Dit maakt dat een maatschappelijke tender het best werkt in combinatie met beleid conform één van de vijf modellen in dit methodeboek. Dit methodeboek beschouwt de maatschappelijke tender dus niet als aparte methode maar als procesinstrument om de beschreven methodes beter te laten verlopen.

De verdieping van de maatschappelijke tender geeft voorbeelden van selectiecriteria en het selectieproces. De selectiecriteria van de gemeente zijn vooraf bekend bij de initiatiefnemers. Dit maakt het selectieproces transparant.

De inzet van een maatschappelijke tender biedt meerdere voordelen:

- Alle principeverzoeken worden tegelijk ingediend. Een gemeente kan zich hier op voorbereiden. Bovendien is een gemeente hierdoor in staat meerdere principeverzoeken met elkaar te vergelijken. Een gemeente krijgt op deze manier een goed beeld van waar initiatiefnemers in de gemeente mee bezig zijn.
- Een maatschappelijke tender uitschrijven is een transparant proces voor initiatiefnemers en burgers. De gemeente is met selectiecriteria transparant naar de initiatiefnemers. Doordat de initiatieven op meerdere criteria worden beoordeeld en de beste worden geselecteerd, weet de burger precies welk zonnepark waarom is geselecteerd.
- vaste inschrijfmomenten biedt voorbereidingstijd en een duidelijke start van procedures. Dit biedt rust voor de projectleiders, RO-medewerkers en vergunningverleners.

De inzet van een maatschappelijke tender gaat ook gepaard met nadelen:

- Met een maatschappelijke tender faciliteert een gemeente een proces buiten haar eigen blikveld. Veel initiatiefnemers gaan op eenzelfde moment activiteiten ondernemen in het gebied. Allen werken naar dezelfde deadline, wat kan leiden tot onrust. Een beheersmaatregel hierop is als gemeente zicht krijgen op de activiteiten in het gebied. De gemeente kan overwegen de initiatiefnemers coördinaten van de beoogde locatie door te laten geven in de aanloop naar de maatschappelijke tender.
- Voor een gemeente is een maatschappelijke tender geen functioneel instrument zonder beleid. De winnende initiatieven kunnen namelijk ook de beste van 'slechte' inschrijvingen zijn die afgaan bij de vergunningaanvraag. Een beheersmaatregel hierop is het combineren van een maatschappelijke tender met beleid zoals de methodes beschreven in het methodeboek.

Hoofdstuk 7: Ontwikkelen voor beginners

In hoofdstuk 7 staat de basiskennis voor het ontwikkelen van duurzame energie. Daarnaast bevat het hoofdstuk tips voor gemeentes, ontwikkelaars en coöperaties over het ontwikkelen van beleid en het leren van projecten.